

LATE EFFECTS OF CHILDHOOD CANCER

WALLACE H., GREEN D. (EDS.)

LONDON, ARNOLD 2004

416 s., 75 obr., 46 tab., cena 110,- GBP, ISBN 0-340-80803-9

Tato kniha o pozdních účincích zhoubných nádorů v dětském věku sestává ze 14 sekcí s následující tematikou: neurologické důsledky a postižení smyslových orgánů, sekundární nádory jako důsledek léčby primární rakoviny, kardiovaskulární komplikace, respirační komplikace, urologické komplikace, GIT komplikace, účinky na endokrinní orgány a plodnost, muskuloskeletální komplikace, transplantace kostní dřevě, kožní komplikace, kvalita života, zdravý způsob života a strategie prevence, strategie pro dlouhodobé sledování v UK a USA. Autoři jsou z univerzit v Edinburgu a New Yorku a spolupracovali s dalšími 52 odborníky převážně ze zmíněných zemí.

Léčba zhoubných nádorů u dětí v posledních 40 letech je stále úspěšnější a zvyšuje se počet dlouhodobě přežívajících jedinců; v rozvinutých zemích připadá na tisíc mladých lidí jeden člověk, kterého postihl zhoubný nádor v dětském věku. U některých léčebných postupů, jež hlavní měrou přispěly k přežití, se ukázalo, že mají vážné důsledky pro pacienta v pozdějším životě; mnoho jedinců je postiženo fyzickými, mentálními a psychologickými vadami projevujícími se v menší či větší míře. Autoři shrnuli podrobně v jednom svazku všechny aspekty dlouhodobých účinků léčby zhoubných nádorů v dětském věku. Jak je patrné ve shora uvedeném přehledu kapitol, kniha je strukturována spíše podle orgánových a tkáňových komplikací než podle původního místa malignity.

Podrobnější skladbu knihy lze přiblížit na příkladu sekce pojednávající o pozdních účincích na endokrinní orgány a plodnost. Tato sekce sestává z následujících kapitol: růst a neuroendokrinní následky, poruchy osy hypothalamus, hypofýza a štítná žláza, funkce vaječníků a dělohy a reprodukční potenciál, funkce varlat, gravidita. Ke každé kapitole – a tak je tomu v celé knize – jsou připojeny „key points“ vystihující nejdůležitější poznatky a závěry na základě textu kapitoly. Uvedeme překlad tří zajímavých klíčových bodů v závěru kapitoly o graviditě. Zastoupení novorozenců s hmotností menší než 2500 g je u žen, jež prodělaly v dětství radioterapii zahrnující pánev, větší než u jejich sourozenců ženského pohlaví. Není zvýšen výskyt rakoviny u potomků osob, jež prodělaly rakovinu v dětství a jež nemají genetické zatížení jako např. familiální retinoblastom, neurofibromatózu aj. Podobně není u těchto potomků zvýšena frekvence abnormalit chromozómů, jednogenných defektů a kongenitálních malformací. Vedle popsaných klíčových bodů přispívají k přehlednosti čtivého textu obsahy sekcí a kapitol uváděné vždy v úvodu každé kapitoly a dále dobře uspořádané tabulky a grafy (na vložené příloze je deset barevných snímků).

V předmluvě je kniha doporučována především dětským onkologům, kteří potřebují být plně informováni, aby mohli poskytovat rady pacientům a jejich rodičům a dále endokrinologům, onkologům a jiným lékařům, kteří přicházejí do kontaktu s jedinci trpícími pozdními účinky léčby zhoubných nádorů. Knihu distribuuje Bookpoint Limited, 39 Milton Park, Abingdon, Oxon, OX14 4TD, UK. *V. H.*

knihy

ONCOLOGY FOR PALIATIVE MEDICINE, SECOND EDITION

HOSKIN P., MAKIN V.

OXFORD, OXFORD UNIVERSITY PRESS 2003

349 s., 45 obr., 38 tab., cena 29,95 GBP, ISBN 019-262811-9

V této knize o paliativním lékařství má první kapitola název „paliativní onkologie“ s odstavci o výsledcích paliace a vyvíjejícím se vztahu mezi onkologií a paliativní péčí. Následuje dalších pět kapitol o biologii zhoubných nádorů, epidemiologii a klinických trialech, úloze chirurgických a radiologických intervencí při paliaci, základech radioterapie, systémové terapie (chemoterapie, hormonální a biologické terapie). Jedná se o pěkné a stručné přehledy těchto temat s důrazem na základní informace užitečné dále při studiu kapitol o konkrétních nádorech.

Dalších 14 kapitol nese název podle druhu zhoubných nádorů, o nichž pojednávají: nádor plic, prsu, močového měchýře, GI traktu, hlavy a krku, gynekologické nádory, nádory CNS, lymfomy, leukémie a myelomy, nádory kůže, kostí, malignity s neznámým primárním místem původu, nádory spojené s infekcí HIV, metastázy do hrudníku, kostí, jater aj. Tato pojednání mají obdobnou skladbu - jako příklad jsou uvedeny odstavce

z kapitoly o karcinomu prsu: etiologie, genetická rizika, léčba časného (operabilního) nádoru, principy managementu, prognostické faktory, adjuvantní léčba (chemoterapie, radioterapie), management lokálně pokročilého nádoru, metastázy (místa onemocnění, prognóza, volby terapie, systémová chemoterapie pokročilého stadia).

Poslední tři kapitoly se zabývají bolestí související s nádory, jinými problémy, jež nádory doprovází – selhání ledvin a nadledvinek, hyperkalcemie, paraneoplastické syndromy, otoky končetin a trombózy. Poslední kapitola se zabývá smrtí způsobenou při léčbě rakoviny nebo způsobenou přímo tímto onemocněním.

Text je velmi přehledně uspořádán, je přerušován četnými odstavci odlišenými od ostatního textu odstínem šedi, jež obsahují jednak klíčové jednak praktické body shrnující výklad, dále popisem vybraných klinických případů a přehlednými tabulkami a diagramy zachycujícími postupy léčby. Podle předmluvy má kniha za úkol poskytnout lékařům a středně zdravotnickým pracovníkům zaměřeným na paliativní péči primární znalosti, na jejichž základě provádějí onkologové klinické rozhodování se zvláštním důrazem na paliativní léčbu. Kniha zachycuje pokrok, k němuž došlo v této oblasti lékařství od doby charakterizované v minulosti výrokem „nedá se již více udělat“. Adresa nakladatelství: Oxford University Press, Great Clarendon Street, Oxford OX2 6DP, UK. V. H.